

Не положено

Олександр Мінович

Адріада Юхимівна Щукіна зайшла в свій кабінет за п'ятнадцять хвилин до початку робочого дня. Вона роздягнулася, й почала наводити порядок на своєму робочому столі. Прибиральниця, витираючи пил, зрушила дещо з місця. Адріада Юхимівна не могла терпіти найменшого безпорядку. Все повинно бути строго на своєму місці. Олівець до олівця, папка до папки, ручка до ручки. Книжки, блокноти – з правого краю, рівно-рівно – під лінієчку. Невеликий стосик паперу з лівого краю – теж рівнесенько. А ще жодного міліграма пилу, жодної смітиночки – чистота, мов у хірургічній операційній. Відповідальна робота потребувала відповідальності у всьому. Починаючи з вивіски на дверях кабінету, на якій значиться, що Адріада Юхимівна керує відділом з пенсійних питань.

Годинник показав дев'яту. Щукіна відкрила двері кабінету, виглянула в коридор, де зібрався натовп відвідувачів і запросила заходити: "хто там перший у черзі".

Зайшов невисокий чоловік інтелігентного вигляду з товстою папкою у правій руці. На запрошення сів, почав витягати папери, поклав їх на стіл. Зверху трудову книжку, військовий білет, паспорт. Прохально звернувся:

– Гляньте, чи всі! На пенсію зібрався.

– Ви доставайте, доставайте — все, що принесли, і посидьте тихенько, не мішайте, а я роздивлюся й скажу: чи вийде щось. Матимите право – призначим, куди дінемся.

Адріада Юхимівна одягла окуляри, послинила вказівний палець і стала уважно, прискіпливо передивлятися те, що приніс прохач. Вона швидко перекидала аркуші паперу, вивчала сторінки документів, підкреслювала щось олівцем. Час від часу незрозуміло мугикала про себе, говорила скоромовкою: "так-так-так". Нарешті знайшла дещо таке в трудовій книжці, що привело її в начебто трохи радісний настрій. Аж стрельнула очима, поворушила плечима, ніби від удачі. Стала виглядати, неначе рибалка, який витягнув на вудку здоровезного сома з води. За якусь хвилю скінчила свою роботу й підняла погляд на відвідувача. Безапеляційним жорстким тоном заявила:

– Не положено! Права не маєте!

– Як то? Та мені ж уже тиждень назад шість десятків стукнуло. Чого це я не маю? Ви добре подивіться, он у паспорт гляньте!

– Сказала: не положено! Що ви ще хочете почути?

– Але чого? Що в мене не так?

– Стажу не хватає.

– Та як – не хватає?.. Тридцять п'ять років відроблених за плечима, і все у трудовій. Де ж тут – не хватає?

– П'ятнадцять років не можна зарахувати, коли в інституті робили. Там трудову вашу неправильно заповнили.

- Чого ж неправильно?.. От же: печатка, підпис, дата, номер наказу...

- А прізвище директора не вказано. Посаду вказав, підпис і печатку поставив, а прізвище забув. Не можна такого приймати. Не положено!

- Слухайте: ви ж могли й не помітити цього недоліку. Вам же за це нічого не буде. Якось інша ваша працівниця пропустила б і не глянула, а ви, наче задоволення отримуєте від таких придирок.

- Не треба мені тут цього вашого... Сказано вам: не проходить, значить не проходить. Скільки ще повторювати?

- І що мені тепер робити?

- Ідіть в інститут - нехай виправляють, або довідку дають, що ви там працювали.

- Так то воно так... Але інституту того вже немає - закрили. На тому місці тепер інша організація. Куди звертатися?

- В такому разі йдіть у районний архів, може туди здали документи інституту.

- Не вийде. Мій товариш вже ходив, у нього теж якихось паперів не вистачало. Сказали в архіві: не передавали нічого з інституту, кудись запропастили, чи недбало віднесли. Може в макулатуру здали, або спалили. Видно ніхто не подумав, як правильно вчинити. Може й не знали. Хто їх тепер розбере?

- Співчуваю, але то ваші проблеми, я нічим допомогти не можу. Сказала ж уже: не положено.

- Стійте-стійте! Що ж виходить: моїх п'ятнадцять років роботи як і не було? Неначе корова язиком?.. Такого ж бути не може! Якийсь же вихід передбачено, не я ж перший, мабуть, у такій ситуації? Де це таке бачено, щоб п'ятнадцять років не зарахували із-за якось маленької неточності? Подумаєш: директорського прізвища не вказано, підпис же є, печатка стоїть, зрозуміло, що ніхто з вулиці не прийшов і не вніс їх у мою трудову. Це ж ясно, мов білий день.

- Не знаю - кому там ясно. А в нас ви права на пенсію не маєте. Не положено!

- Має ж бути якісь вихід, не вірю я, що його не має. Чув, що свідки часом можуть підтверджувати.

- Свідки? Так, можуть.

- Ху-у-у! Аж легше стало. Ох і налякали ви мене. Тільки чого ж відразу не сказали, я вже двічі питав чи вихід є, а ви спершу чогось промовчали.

- Не переймайтеся так! Не нервуйте! Дійшли до свідків, я підтвердила, що можна - чого вам більше? Ведіть своїх свідків і будемо оформляти.

- А кого можна вести? Кого захочу, чи когось певного?

- Якщо разом з вами працювали в інституті, й мають відповідні та правильні записи в трудовій - приводьте. Інших - не положено.

- А якщо не разом? Мій товариш працював тоді, коли я звільнився. Хіба що кілька місяців ми там з ним пересіклися. Проте він мене добре знає, людина порядна - брехати не буде. У нього й у трудовій записано про інститут.

- Ні! Він не може. Так не положено. Треба такого, щоб повністю, весь час, працював із вами. Ще й одного мало - двох треба.

- Та де ж я їх візьму? Я тепер і гадки не маю, де їх знайти. І навряд чи знайду. Навіть не навряд... Точно не знайду. Ті, що разом зі мною, набагато старшими були від мене, помирали давно. Я тоді геть молодим прийшов на роботу до інституту.

- Співчуваю. Значить, нічого не вийде. Не положено. Я сама нічого не придумую. Інструкція у нас.

- Хто ж такі дурні інструкції пише? Там що, про людей зовсім не думають? Це ж просто з розуму можна зійти. Щоб за якоїсь закорючки п'ятнадцять років трудового стажу викреслили. Вважай, ледь не пів життя - одним махом. Як то таке може бути? В голову не лізе.

- Нічим не можу допомогти - інструкція!

- Ну хай!.. Хай інструкція, але ж її можна змінити, це ж, мабуть, не тільки у мене така біда? З багатьма може статися. Може вам треба було б звернутися до тих, хто ці кляті інструкції пише. Нехай виправляють, якщо таких дурниць натворили!

- Де це ви бачили, щоб інструкції виправляли на замовлення? Хто це чув про таке?

Адріада Юхимівна встає із-за столу - показує відвідувачу, що прийом закінчено, його час збіг. На останок ще раз проголошує, ніби гвіздка в дошку забиває: "Не положено!".

Наступному прохачу, який оформляє документи для інвалідності, Щукіна вказує на необхідність взяти характеристику з місця роботи. Відвідувач дивується:

- Для чого мені та характеристика, що вона ногу мені нову приростить? Які можуть бути сумніви - все ж і так видно, без характеристики. Безногий я тепер. Навіщо мені лишні папірці? Що: може коли не напишуть мені характеристику, чи дадуть негативну, то не буду інвалідом? Для чого такі непотрібні формальності?

- Сказала треба, значить треба! Без характеристики не положено, лікарська комісія вас не прийме. Йдіть і беріть характеристику!

- А чому ж ви зразу не сказали за цю кляту характеристику, я ж до вас вже приходив, консультувався, мені ж тепер бігати нелегко, самі ж бачите.

- Ну, забула тоді вас повідомити... Що тепер?.. Це ж нічого не міняє. Все одно прийдеться вам іти за характеристикою, без неї не обійдеться.

Чергового відвідувача Адріада Юхимівна направила за новою довідкою в пенсійний відділ іншого району, аби там підтвердили страховий стаж, оскільки в принесеній довідці поставили не ту, що потрібно, печатку. Треба гербову, а натомість стоїть печатка структурного підрозділу. Відвідувач обурюється:

- Чого я маю ходити по вашій бюрократії, це ж одна, й та сама, ваша контора, одне відомство, в комп'ютері ж, напевно, все є? Для чого ще довідка якась?

- Один місяць у минулому році не заповнений, може помилково. Ідіть, хай підтвердять. Без цього документи не прийму! Не положено! І не сперечайтесь тут зі мною, я краще знаю, що робити.

Згодом Щукіна ще багатьом зуміла очорнити день, попсувати нерви. В одного знайшла відсутність реєстраційного номера на довідці, в другого виправлення в даті видачі документа, в третього нечіткий підпис на якомусь папері, у четвертого...

Якийсь чоловік, вийшовши з кабінету Адріади Юхимівни, ледь не став плюватися, почав жалітися іншим відвідувачам у приймальні:

- От же зла баба, до чого хоч придереться, аби тільки крові попити, до стовпа й то, мабуть, змогла б причепитися. От вже бюрократка, так бюрократка!

- Не кажіть! Де тільки беруться такі на наші голови, хто їх тут тримає таких?

- Хіба тільки тут? Та вони ж скрізь: і в податковій, і в банках, і в судах, і в комунальних службах, і в нотаріальних конторах... Куди не глянь, куди не кинь - повсідалися!